

PROVINCIE ZUID HOLLAND



P.A.R.K.

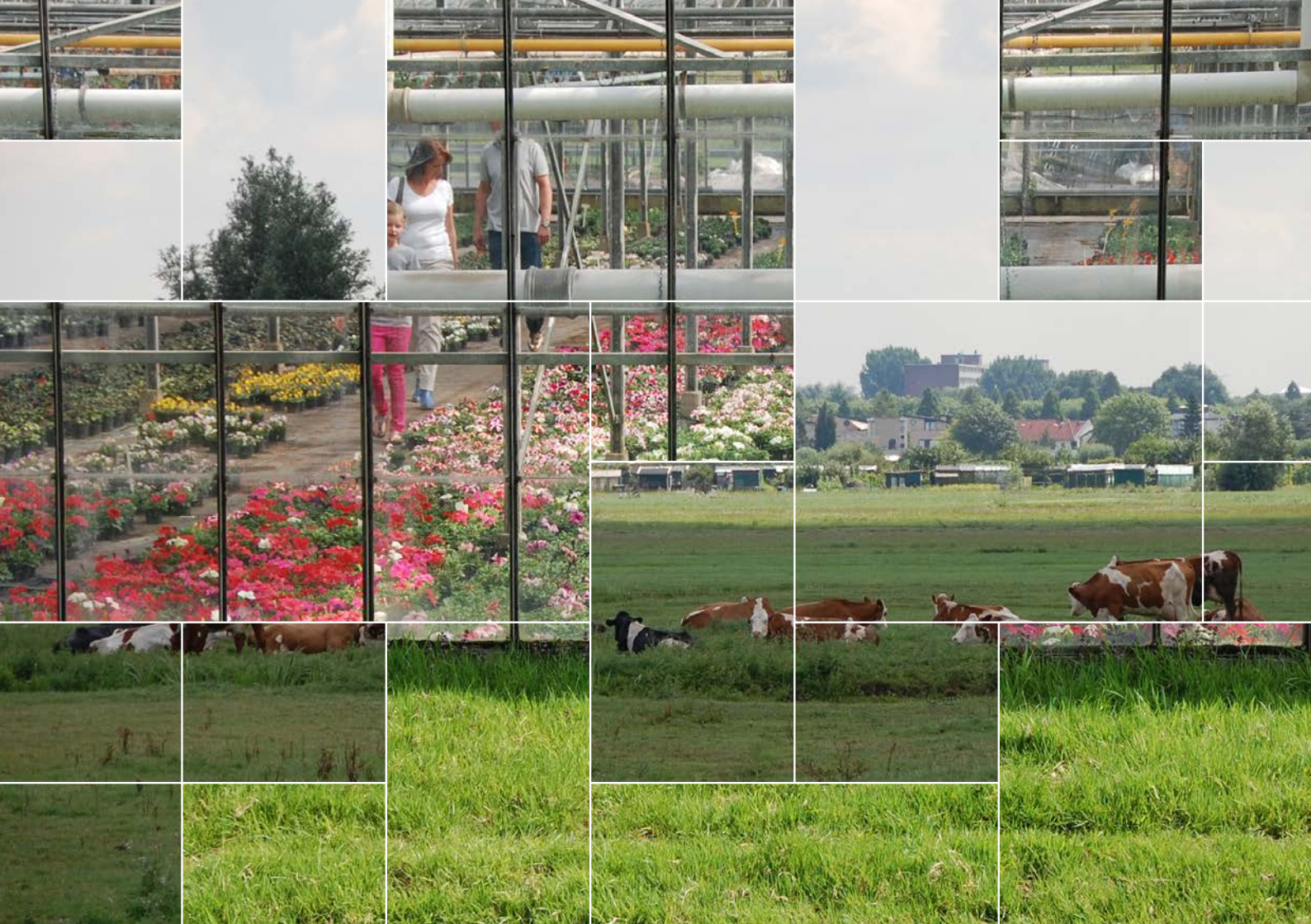
PROVINCIAAL ADVISEUR RUIMTELIJKE KWALITEIT

2013 - 2015

P.A.R.K.

Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit in Zuid Holland 2013-2015

De provincie Zuid Holland heeft sinds 2008 een provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit (PARK). De PARK is een externe adviseur die, vanuit een onafhankelijke positie, het provinciale bestuur en de ambtelijke organisatie adviseert. Abe Veenstra vervult deze functie sinds maart 2013. In dit boekwerkje blikt hij terug op de oogst van twee jaar adviseurschap en kijkt hij vooruit naar de komende periode.



ÉÉN LANDSCHAP MAKEN

Als provinciaal adviseur heb ik de afgelopen twee jaar een beeld gevormd van de wijze waarop ruimtelijke kwaliteit binnen de provincie is ingebed. Dat beeld is dubbel. Enerzijds is er binnen de provincie veel aandacht voor ruimtelijke kwaliteit. In de 2 jaar dat ik hier ben, zie ik dat er serieus werk van wordt gemaakt. In de Visie Ruimte en Mobiliteit heeft ruimtelijke kwaliteit een centrale positie als één van de rode draden gekregen. Er is een nieuw kwaliteitsinstrumentarium ontwikkeld met een provinciale kwaliteitskaart en regionale gebiedsprofielen ruimtelijke kwaliteit. De organisatie heeft een eigen ontwerpteam, dat meedenkt over de eigen ontwerpen en de plannen van derden. Verder zet een Team Ruimtelijke Kwaliteit zich in voor de versteviging van het ruimtelijke kwaliteitsdenken binnen de organisatie. Daarbij blijkt, bij zowel management als medewerkers, aandacht en interesse te zijn voor het gesprek over ruimtelijke kwaliteit. En ten slotte getuigt natuurlijk ook de instelling van een onafhankelijk provinciaal adviseur van het belang dat de provincie aan ruimtelijke kwaliteit toedicht. Anderzijds is de provincie een sectorale organisatie, waarbij thema's als ruimte, mobiliteit, economie, groen, water en erfgoed zijn verdeeld over verschillende afdelingen, elk met eigen beleid, eigen financiële middelen



en eigen bestuurders. Er gebeurt veel naast elkaar en ook langs elkaar heen. Uiteraard wordt er afgestemd, zijn er dwarsverbanden door de afdelingen heen en worden bij projecten verschillende sectoren betrokken. Maar de praktijk is dikwijls weerbarstig; echt integraal werken aan opgaven in een gebied blijkt lastig. En dat is toch een voorwaarde om ruimtelijke kwaliteit te laten ontstaan. Want uiteindelijk landen al die sectorale plannen en projecten in dat zelfde landschap en is het de kwaliteit van dat geheel wat telt.

4 **RUIMTELIJKE KWALITEIT IS EEN GEDEELD BELANG**

Ruimtelijke kwaliteit gaat over veel meer dan 'mooi'. Ruimtelijke kwaliteit gaat over goed. Goed in de zin van bruikbaar, duurzaam en fraai. Ruimtelijke kwaliteit is daarmee een gedeeld belang, niet voorbehouden aan ontwerpers, maar van ons allemaal. Dat gedeelde belang is bij uitstek een provinciaal belang dat vraagt om meer en intensiever samenwerken; van werkvloer tot bestuur, zowel binnen de organisatie als met de partijen daarbuiten.



De kracht van deze adviseur zit vooral aan het begin van de processen

Het was destijds een weloverwogen besluit om een buitenstaander aan te trekken die naar onze projecten kan kijken en buiten de vaste patronen van de organisatie kan denken. De kracht van deze adviseur zit wat mij betreft vooral aan het begin van de processen, zodat wij als politiek nog een reële afweging kunnen maken. Ook levert hij een belangrijke bijdrage in het bewust maken van de ambtenaren over de ruimtelijke kwaliteit van onze projecten. Het is echter belangrijk om regelmatig te evalueren of het instrument (PARK) zijn werk doet of dat het tijd is geworden voor een ander instrument.

Ingrid de Bondt

Oud-gedeputeerde Verkeer en Vervoer (VVD)

WAT DOET DE PARK ?

Gedeputeerde Staten beogen met de aanstelling van een PARK een kritische en onafhankelijke adviseur in huis te halen die de organisatie scherp houdt, inspireert en adviseert over de ruimtelijke opgaven. De PARK adviseert gevraagd en ongevraagd aan het bestuur en de ambtelijke organisatie.

5

WERKPROGRAMMA

Bij de start van zijn adviseurschap heeft Abe Veenstra een werkprogramma opgesteld waarin hij een viertal thema's heeft benoemd.

Ruimtelijke kwaliteit tussen de oren. De provincie wil de organisatie meer bewust maken van ruimtelijke kwaliteit en een meer integrale manier van werken in de organisatie stimuleren. De PARK heeft samen met betrokken ambtenaren hieraan gewerkt door een programma ruimtelijke kwaliteit vorm te geven, een Team Ruimtelijke Kwaliteit in te stellen en diverse werksessies, debatten en de jaarlijkse Dag van de Ruimtelijke Kwaliteit te organiseren.

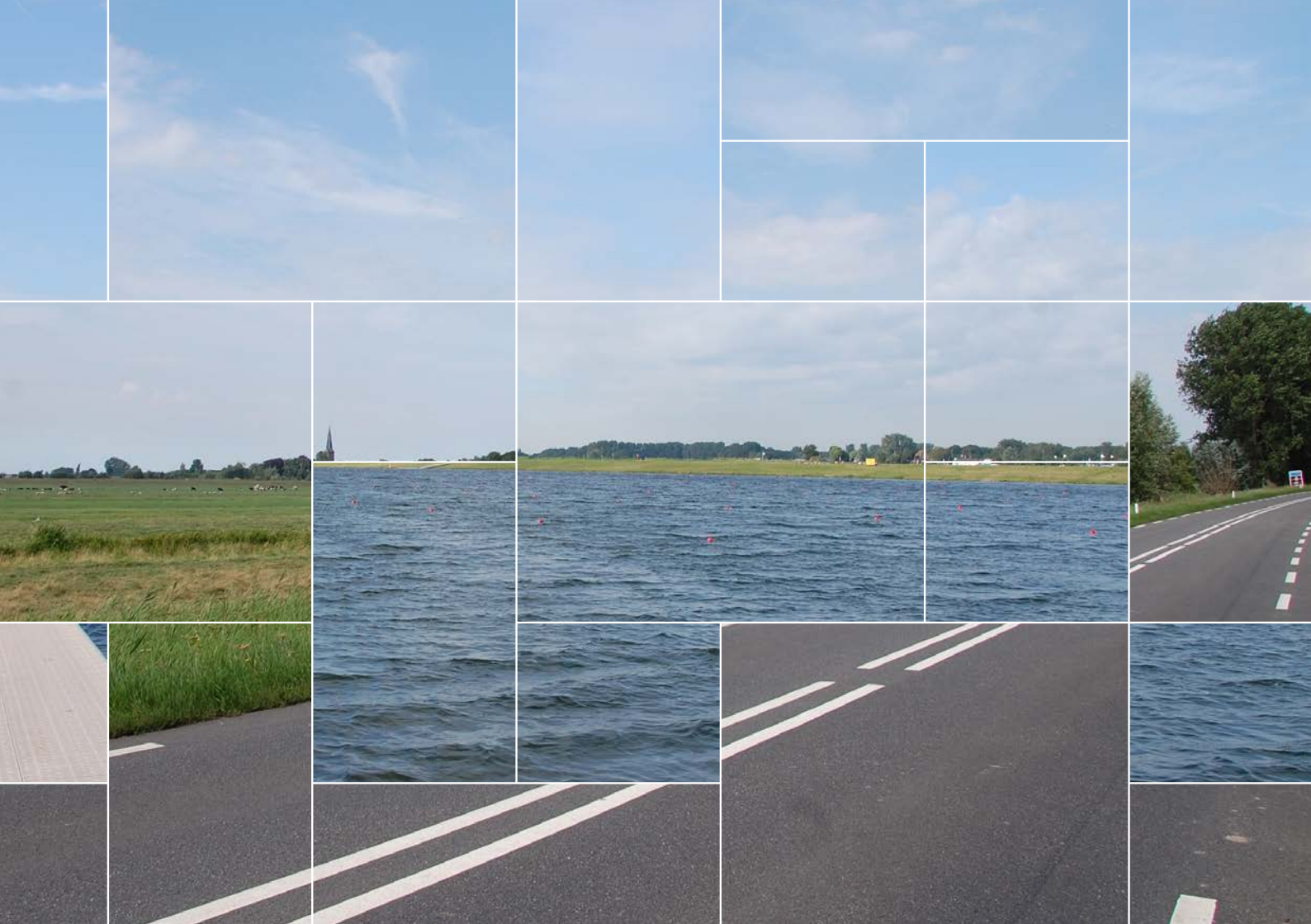
De weg als ontwerpogave. De weg bepaalt ons landschap, zeker in een sterk verstedelijkte provincie als Zuid Holland. Daarbij heeft de provincie zelf een belangrijke verantwoordelijkheid als beheerder van een omvangrijk provinciaal wegennet en als initiatiefnemer van soms ingrijpende infrastructurele projecten. Er ligt een belangrijke opgave om ruimtelijke kwaliteit op een betere manier te verankeren in infra-projecten en -studies. De PARK heeft hierover een (ongevraagd) advies uitgebracht met als titel 'Op weg naar kwaliteit'. Daarnaast zijn er adviezen rondom concrete infrastructuur-opgaven gegeven zoals voor de kruising N214-N216 in de Alblasserwaard.

6

Stad en land verbonden. De Zuidvleugel heeft zich in de laatste decennia ontwikkeld tot een metropolitaan landschap, waarin het oorspronkelijke onderscheid tussen stad en land op veel plekken plaats heeft gemaakt voor randlandschappen en hybride mengvormen. De nadruk op de scheiding tussen stad en land, zoals die lange tijd in het beleid de boventoon voerde, heeft geleid tot een situatie waarin beiden dikwijls met de ruggen naar elkaar toestaan. Er ligt een belangrijke kwalitatieve opgave om stad en land beter met elkaar te verbinden. De PARK heeft hiertoe een aantal verkenningen laten verrichten. Zo is er onder de noemer 'Linten van de Lage Landen' een onderzoek verricht naar de kansen om (historische) waterlijnen om te vormen tot aantrekkelijke routes die stad en land verbinden. In de 'Expeditie Stadsranden' is de beleving en het gebruik van de stadsranden onderzocht.

Vooruitblik Rond het thema 'Stad en land verbonden' verschijnt later dit jaar een ongeraagd advies en wordt een discussiebijeenkomst georganiseerd met o.a. vertegenwoordigers van de grote steden.







De provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit is er niet alleen voor gedeputeerde staten, maar ook voor provinciale staten

Ik vind het waardevol dat wij een onafhankelijk adviseur hebben die we kunnen bevragen over de ruimtelijke kwaliteit van ons beleid en onze projecten. Deze provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit (PARK) adviseert nu vooral gevraagd en ongevraagd Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisatie. Echter, wat mij betreft kunnen wij als Provinciale Staten veel meer gebruik maken van deze deskundigheid. Bijvoorbeeld door proactief aan GS te vragen de PARK een verkenning te laten doen naar de impact van ons beleid in een bepaald gebied. Zo zou ik graag zien dat



Abe onderzoekt en adviseert over de kwalitatieve gevolgen van ons beleid voor de detailhandel in de periferie gebieden. Wat zijn de gevolgen van dit beleid voor de leefbaarheid van de kleinere gemeenten?

Natuurlijk is de PARK onafhankelijk en moet het dus in zijn werkprogramma passen. Omgekeerd kunnen wij ook aan de hand van zijn werkprogramma kijken waar onze speerpunten liggen en hierover met Abe in dialoog gaan in de commissie.

Ellen Verkoelen
Statenlid CDA

Zuid Hollands water. Water verbindt alles met alles in Zuid Holland. De structuur van waterlopen, rivieren, dijken en kades vormt de letterlijke blauwdruk van zowel het landschap als de stad. Opgaven ten aanzien van waterkwaliteit (voldoende zoetwater) en kwantiteit (veiligheid, bescherming tegen overstroming) gaan in de toekomst het beeld van Zuid Holland veranderen, maar lijken nog maar mondjesmaat te worden verbonden met andere ruimtelijke opgaven. Hier ligt een belangrijke opgave voor de provincie. De PARK heeft een wateratlas voor Zuid-Holland laten samenstellen, waarin de werking, verschijningsvorm en opgaven rond het thema water in de provincie op inzichtelijke wijze bijeen zijn gebracht. Daarnaast zijn er (gevraagde) adviezen uitgebracht o.a. ten aanzien van de dijkversterking bij Gouda en - op verzoek van Waterschap Rivierenland - met betrekking tot de versterkingsopgave voor regionale keringen in de Alblasserwaard.

Vooruitblik Rond het thema water, en de relatie met andere ruimtelijke opgave in de provincie, wordt later dit jaar een ongeraagd advies uitgebracht. Daarbij zal ook het gesprek met de waterschappen gevoerd worden.

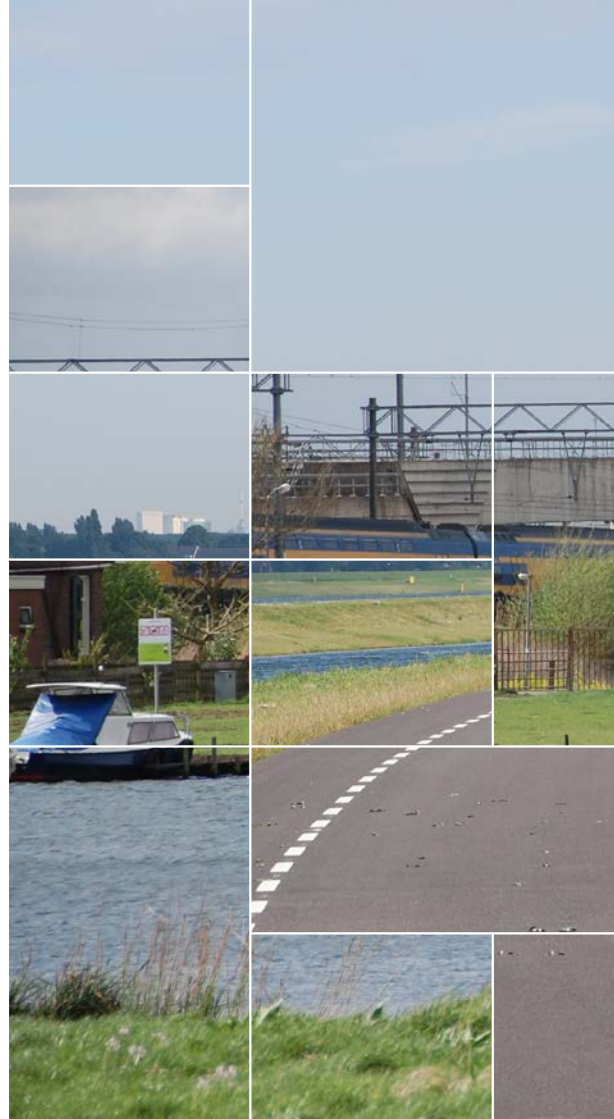
OP WEG NAAR KWALITEIT

- ONGEVRAAGD ADVIES GERICHT AAN DE PROVINCIE ZUID-HOLLAND
- ADVIES OVER RUIMTELIJKE KWALITEIT BIJ PROVINCIALE INFRASTRUCTUURPROJECTEN

- 10 *ABE SCHREEF EEN ADVIES over de ruimtelijke kwaliteit van de infrastructuur in Zuid-Holland: 'Op weg naar kwaliteit'. We hebben dit advies breed in de organisatie besproken. Met de managers hebben wij afgesproken, volgens het advies van de PARK, de weg voortaan te zien als integrale gebiedsopgave. Dit houdt in dat wij, bij de aanleg en het beheer van de weg, al vanaf het begin nadenken over de ruimtelijke kwaliteit. Nu doen wij dit pas vaak aan het einde van het proces en gaat het over het aantal bomen langs de weg. De ontwerpers van de afdeling Ruimte denken daarom voortaan mee bij de trajectstudies van de Dienst Beheer en Infrastructuur. Zo werken wij aan meer synergie tussen veiligheid, techniek, ruimtelijke eisen en beheer.*

Jos de Jong

Voorzitter managersplatform ruimtelijke kwaliteit



Wij werken aan meer synergie tussen veiligheid, techniek, ruimtelijke eisen en beheer

11

→ ADVIES

In het advies worden aanbevelingen gedaan om het 'werken aan de weg' beter en integraler te organiseren. Bijvoorbeeld door infrastructuurprojecten altijd als een gebiedsopgave te beschouwen en ruimtelijke kwaliteit expliciet als doelstelling te benoemen. Daarnaast wordt in het advies een aantal bouwstenen voor de 'goede' weg benoemd.



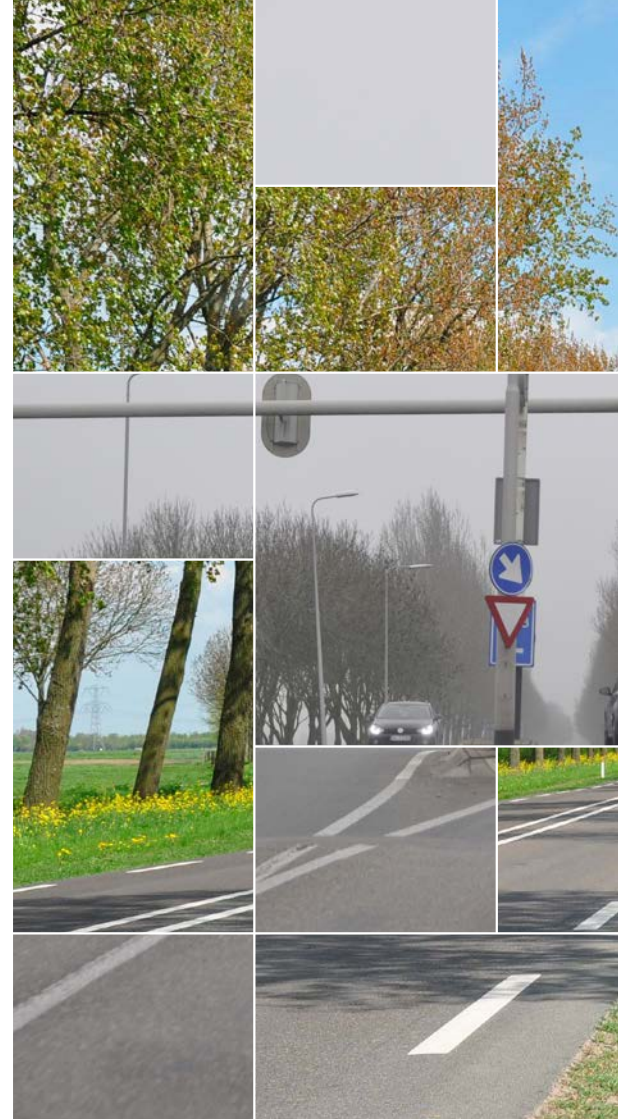
N214 KRUISSING EN PARALLELSTRUCTUUR

- WERKATELIERS EN GEVRAAGD ADVIES DOOR DBI EN P&P
- ADVISERING OVER DE AANLEG VAN EEN PARALLELSTRUCTUUR LANGS DE N214 EN DE PLANNING VOOR EEN ONGELIJKVLOERSE KRUISSING IN DEZE WEG DOOR DE ALBLASSERWAARD.

- 12 *IK BEN MET MIJN TEAM VERANTWOORDELIJK voor de uitvoering van enkele groot onderhoudsprojecten aan provinciale wegen. Trajectstudies vormen hiervoor de basis. Een deel van de oudere trajectstudies bevatte geen duidelijke of een onvolledige onderbouwing voor gemaakte keuzes. Dat maakt het lastig de benodigde ruimtelijke procedures te doorlopen en hierover helder te communiceren met de omgeving. Voor twee van deze trajectstudies kozen wij ervoor, onder begeleiding van de provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit, een werkatelier te houden met de interne betrokkenen. Tijdens het atelier keken wij opnieuw naar mogelijke oplossingsrichtingen. De onafhankelijke positie van Abe en de afstand tot het project hielpen om interne gevoeligheden bespreekbaar te maken. Door de kritische vragen van Abe over nut en noodzaak hebben wij een goede stap terug gedaan. Daardoor zijn betere, minder kostbare oplossingen in beeld gekomen. Het advies vormt hiermee een belangrijke bouwsteen in de bestuurlijke en ambtelijke besluitvorming over nieuwe keuzes in de betrokken projecten parallelstructuur N214 en kruising N214/216.*

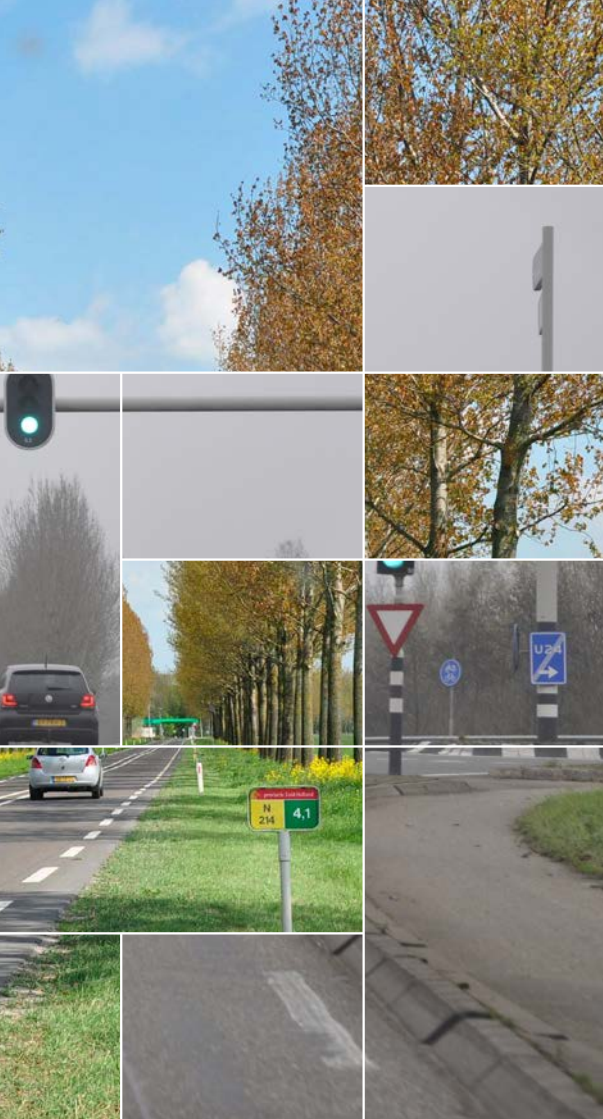
Boudewijn Swart

Teamleider uitvoering groot onderhoud provinciale wegen



Door de kritische vragen van Abe over nut en noodzaak hebben wij een goede stap terug gedaan

13



→ ADVIES PARK

Het advies ten aanzien van de kruising N214-N216 luidt dat een gelijkvloerse kruising zich beter en vanzelfsprekender landschappelijk laat inpassen dan een ongelijkvloerse variant. Er is behoud van openheid, een simpele kruisende structuur geeft beperkt ruimtebeslag en er is een logische verbinding voor fietsers mogelijk.

VERSPREID GLAS EN RUIMTELIJKE KWALITEIT

- GEVRAAGD ADVIES DOOR GEDEPUTEERDE STATEN
- REFLECTIE OP DE EVALUATIE VAN HET SANERINGSBELEID VAN 'VERSPREID GLAS' TEN BEHOEVE VAN DE ONTWIKKELING VAN NIEUW BELEID.

- 14 *IN ZUID-HOLLAND KAN NOG 380 hectare verspreide glastuinbouw worden gesaneerd. Om de juiste vervolgaanpak te kiezen, hebben wij eind 2014, ambtelijk en bestuurlijk, 12 jaar glassanering geëvalueerd. De provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit, Abe Veenstra heeft hierover, door ons gevraagd, een reflectie gemaakt. Uit zijn analyse blijkt duidelijk dat hij boven de partijen staat. Hij kan dus los van het belangenspel in de organisatie adviseren. In zijn reflectie staan kritische opmerkingen en aanbevelingen. Zo signaleert Abe onder andere een te eenzijdige aanpak van de glassanering. Wij hebben ons voornamelijk gericht op het weer zicht krijgen op het oorspronkelijke landschap. Daarbij is minder gekeken naar de nieuwe functie en betekenis van deze plekken, na het opruimen van het glas. Deze en andere punten ter verbetering hebben Gedeputeerde Staten opgenomen in een notitie over een toekomstig beleid voor glassanering die zij op 25 november 2014 hebben vastgesteld.*

*Kees van Kruining
Projectleider Glassanering*



VERSTERKING REGIONALE KERINGEN

- GEVRAAGDE ADVIEZEN DOOR HET WATERSCHAP RIVIERENLAND
- PLANTOETSING VAN DE VERSTERKING VAN DE REGIONALE KERINGEN IN DE ALBLASSERWAARD.

16 *WATERSCHAP RIVIERENLAND staat in de komende decennia voor de opgave om de boezemkades in de Alblasserwaard weer sterk en hoog genoeg te maken. Hierbij kan soms het bestaande en zo karakteristieke smalle profiel van de boezemkade, met aan weerszijde water, niet worden behouden. Steeds vaker worden daarbij ook verschillende gebiedsopgaven aan elkaar geknoopt in één project. Te denken valt aan waterkwaliteit, fietspaden en ecologische verbindingzones. Het waterschap voelt zich verantwoordelijk om een integraal ontwerp te maken. Dit willen we ook verantwoorden naar de omgeving en daarmee aantonen dat we niet zo maar wat aan het doen zijn. Daarom hebben wij de provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit (PARK) gevraagd ons plan te toetsen. Het advies van Abe bevestigt ons dat het opgestelde voorontwerp voor de kadeverbetering aansluit bij de landschappelijke kenmerken van de Alblasserwaard. Daarbij voegt het een nieuwe stap toe in de ontwikkeling van het landschap. Het advies van de PARK maakt nu deel uit van het programma van eisen voor het ontwerp.*

Arjen de Gelder

Projectleider regionale keringen, waterschap Rivierenland



Bij alle projecten met veel invloed op het landschap zou de PARK betrokken moeten zijn.

17



→ ADVIES PARK

In zijn advies complimenteert Abe het Waterschap met de gekozen aanpak voor deze kadeverbetering. Het is prijzenswaardig dat ruimtelijke kwaliteit al in een vroegtijdig stadium in dit project is verankerd en dat de 'technische' opgave voor kadeverbetering in verband wordt gebracht met opgaven op het gebied natuur, cultuurhistorie, infrastructuur en recreatie.

EXPEDITIE STADSRANDEN

- ONDERZOEK T.B.V. ONGEVRAAGD ADVIES EN LEZINGEN OVER HET THEMA 'STAD EN LAND VERBONDEN'
- OVER BELEVING EN GEBRUIK VAN DE STADSRANDEN IN DE ZUIDVLEUGEL, LAMA LANDSCAPE ARCHITECTS, RAPPORT EN WEBSITE: WWW.EXPEDITIESTADSRANDEN.NL

18 *WE FIETSEN HEEL VEEL* in de stadsranden van Rotterdam. De recreatiegebieden houden we ondertussen voor bekeken. Deze zijn toch overal hetzelfde. Nu je het zegt, we fietsen veel liever in de **ECHTE** landschappen.

Henk en Maria S. & Fred en Rita B.

IK WANDEL AL EEN HALFUUR op een onderhoudspad tussen de snelweg en golfterrein. Het is onmogelijk om vanaf dit pad terug te keren richting de stad, er zijn geen bruggen of loopplanken over de sloot die tussen mij en het golfterrein ligt.

Expeditielid, fragment uit dagboek, expeditie Den Haag

IK WOONDE IN HET LANDSCHAP maar de stad is naar me toegekomen. Den Hoorn was een kleinschalig dorp met een sterke gemeenschap. Nu moet ons hele lint wijken voor nieuwbouw en bedrijven. Mijn groentekwekerijtje paste niet in het starre bestemmingsplan.

Piet C. tuinder





“Het water is hier het gezelligst. Ik kom hier wekelijks met mijn scooter.” Dat hij in de oksel van de snelweg en op de parking van de Ikea zit, deert hem niet.

Visser bij Ikea

19

→ ADVIES PARK

Het expeditieteam van LAMA landscape architects vertrok in het najaar van 2014, op expeditie naar de stadsranden van de Zuidvleugel in Zuid-Holland. Tijdens twee intensieve expeditieblokken van ieder vier dagen en nachten, verkenden zij de habitat van de stadsrand. Ze bestudeerden ter plaatse de beleving en het gebruik van deze uitgestrekte gebieden, en observeerden het gedrag en de leefwijze van de stadsrand binnen zijn natuurlijke habitat.

OVERZICHT WERKZAAMHEDEN

- 20 De provinciale organisatie heeft de afgelopen jaren op verschillende manieren gebruik gemaakt van de PARK onder andere door middel van gevraagde adviezen, consults, werksessies, debatten, excursies en lezingen. Daarnaast adviseert Abe als lid van diverse kwaliteitsteams.

ADVIEZEN

De geschreven adviezen zijn deels tot stand gekomen naar aanleiding van een vraag en deels op eigen initiatief (ongevraagd). De adviesvragen komen vanuit de ambtelijke organisatie, vanuit het bestuur, en ook van buiten de organisatie (bv gemeente of waterschap). De (schriftelijke) adviezen van de PARK zijn openbaar en worden op de site www.pazh.nl gepubliceerd. Abe heeft in de afgelopen twee jaar in totaal 15 adviezen geschreven.

ADVIESGESPREKKEN

Door middel van een adviesgesprek kan op relatief eenvoudige en snelle manier advies ingewonnen worden over een bepaald project, kwestie of thema. De adviezen worden in dit geval mondeling gegeven. Enkele tientallen keren is van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. In meerdere

OVERZICHT ADVIEZEN

- 1 Advies Groenblauwe Slinger (referaat), 11-06-2013
- 2 Advies Koersnotitie, 01-07-2013
- 3 Advies Reactie concept Visie Ruimte & Mobiliteit, 05-11-2013
- 4 Advies N214, 18-11-2013
- 5 Advies Dijkversterking Hollandsche IJssel, 18-12-2013
- 6 Advies Concept VRM, 13-03-2014
- 7 Advies Werklint Bodegraven – Woerden, 28-03-2014
- 8 Advies Op weg naar kwaliteit, 09-04-2014
- 9 Advies Noordrand Hoeksche Waard, 29-04-2014
- 10 Advies Ontwerpen aan de Rijnlandroute, 27-06-2014
- 11 Advies Molenkade Alblasserwaard, 13-10-2014
- 12 Advies Sanering Glas, 18-10-2014
- 13 Advies Kruising N214-N216 en parallelstructuur, 21-01-2015
- 14 Advies Keukenhof GIC, 02-06-2015
- 15 Advies Regionale keringen Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, 02-06-2015



gevallen heeft een dergelijk gesprek nog een vervolg gekregen in de vorm van een schriftelijk advies of werksessie. Adviesgesprekken hebben plaatsgevonden met ambtenaren vanuit de provinciale organisatie, maar ook met partijen als de PAL, Stuurgroep Groene Hart en het Waterschap Rivierenland.

LEZINGEN

Abe heeft diverse lezingen gehouden o.a. bij de Dag van de Ruimtelijke Kwaliteit en op verzoek van de PAL. Daarnaast heeft hij deelgenomen aan verschillende debatten en expertmeetings.

- *Congres Groen Blauwe Slinger*, referaat, 23-05-2013
- *Lezing Dag van de Ruimtelijke Kwaliteit*, 12-05-2014
- *Lezing bijeenkomst afronding Gebiedsprofilen*, 19-02-2015
- *Kwaliteit van de Metropolitane Ruimte*, PAL-lezing, 20-02-2015
- *Ontwerp en politiek*, lunch à la carte lezing, 05-03-2015
- *Op weg naar Kwaliteit*, PAL-lezing, 22-05-2015

WERKSESSIES EN -ATELIERS

Rond een aantal opgaven zijn samen met betrokken ambtenaren werksessies of workshops gehouden. Insteek hierbij is om vanuit een brede, integrale blik naar de opgave te kijken en samen oplossingen te schetsen.

- *Denktank Infrastructuur en aanbesteding*, 25-06-2013
- *Werkatelier N214 parallelstructuur*, 02-09-2013
- *Werksessie Integrale opgaven Kinderdijk*, 10-10-2013
- *Minisymposium Weg en omgeving*, 06-11-2014
- *Werkatelier Noordrand Hoeksche Waard*, 12-03-2014
- *Werksessie Het Metropolitane Landschap*, 19-11-2014

- Werkateliers kruising N214-N216, 13-11 & 18-12-2014,
- Bijeenkomst *Water en groen*, 15-01-2015
- Werkbijeenkomst *Ruimtelijke kwaliteit Boskoop*, 10-02-2015
- Vaarwegen en ruimtelijke kwaliteit, 08-06-2015

KWALITEITSTEAMS

Vanuit zijn functie als PARK heeft Abe zitting in een drietal kwaliteits-teams voor infrastructurele projecten.

- Q-team St Sebastiaansbrug, Delft
- Q-team Blankenburgverbinding
- Kwaliteitsteam Rijnlandroute

EXCURSIE STATENLEDEN

Naar aanleiding van het advies *Op weg naar Kwaliteit* heeft Abe de leden van de Statencommissies *Ruimte en Leefomgeving* en *Verkeer en Milieu* op 24 september 2014 meegenomen op een excursie naar een aantal provinciale wegen van de Provincie. Al rijdend, en ook ter plaatse, zijn verschillende inpassingen van de provinciale weg in zijn omgeving besproken.



Ruimtelijke
kwaliteit is een
gedeeld belang, niet
voorbehouden aan
ontwerpers, maar
van ons allemaal.

WIE IS DE PARK?



Abe Veenstra is landschapsarchitect (Landbouw-
universiteit Wageningen). Na enkele jaren bij Bosch
Slabbers landschapsarchitecten in Den Haag te
hebben gewerkt is hij in 1999 gestart met een nieuwe
vestiging van dit bedrijf in Arnhem. Sinds 2008 werkt
Abe als zelfstandig landschapsarchitect. Hij was
teamlid van Atelier Fryslân, de Friese werkplaats voor
de ruimtelijke kwaliteit. Sinds maart 2013 vervult hij
de functie van PARK in Zuid-Holland.

COLOFON

Den Haag, juni 2015

PROVINCIAAL ADVISEUR RUIMTELIJKE

KWALITEIT ZUID HOLLAND

Abe Veenstra

a.veenstra@pzh.nl

06-36455106

www.pazh.nl

FOTO'S

pag. 12/13: veenenbos en bosch landschaparchitecten;

pag. 14/15: panoramio.com/juliusdekeuning;

pag. 18/19: LAMA landscape architects;

overig: Abe Veenstra

ONTWERP

Accu grafisch ontwerpers, Arnhem

provinciaal adviseur 

ruimtelijke kwaliteit 

in zuid-holland 



Eén landschap maken

